

Av. Taner SAVAŞ

hukuk köşesi

PROJE MÜELLİFİ YAPI HASARINDA BAŞKALARININ EYLEMLERİNDEN SORUMLU TUTULMALI MI?

Hukukumuzda bir zararın birden çok şahıs tarafından tazmin edilmesi yükümlülüğü müteselsil sorumluluk olarak ifade ediliyor. Bu sorumluluk şekli birden fazla kimse tarafından gerçekleştirilen bir eylemden doğan zararların tazmininde söz konusu oluyor.

Buna göre müteselsil borç ilişkisinin söz konusu olduğu durumlarda her borçlu, borcun tamamını ifa etmekle yükümlü olmaktadır. Bu durumda alacaklı seçimlik hakkına sahiptir. Dilediği takdirde borcun tamamını müteselsil borçlulardan birinden isteyebilir. Yine borçlulardan birinin borcu ifa etmesi halinde borç sona erer. Bu durumda borcu ifa edenin diğer borçlulara kusurları oranında rücu etme hakkı bulunmaktadır.

Haksız fiiller için öngörülen, diğer bir ifadeyle hukuka aykırı bir eylemle zarara neden olan birden fazla kişi için öngörülen bu sorumluluk şekli, Yargıtay'ca yapı hasarlarından doğan zararlarda da uygulanmaktadır.

Yüksek mahkeme, yapı hasarlarından doğan zararlarda, müteselsil sorumluluğu kabul etmektedir. Diğer bir ifadeyle yüksek mahkemeye göre, binanın müteahhidi ile proje müellifi, hasarın meydana gelmesindeki kusur oranları ne olursa olsun, zarar görenlere karşı, müteselsil sorumluluk hükümlerine göre, oluşan zararın tamamından sorumlu tutulmaktadır.

Yüksek mahkemenin bu görüşü, yakın zamanda meydana gelen yapı hasarlarında, çok düşük oranlarda kusurlu olan inşaat mühendislerinin zararın tamamından sorumlu tutulması sonucunu doğurmuştur.

Gerçekten, kimi davalarda, hasar gören bir yapıyla ilgili bilirkişi raporlarında proje müellifi olan inşaat mühendisi %1, yapının müteahhidi ise %99 oranında sorumlu olduğu tespit edilmesine rağmen, izah etmeye çalıştığımız müteselsil sorumluluk ilkesi gereğince, %1 oranında sorumlu olan inşaat mühendisinin, zarar gören kişiye karşı meydana gelen hasarın %100'ünü tazmin etme yükümlülüğü ile karşı karşıya

kaldıkları gözlemlenmiştir. Bu şekilde yapıda bir başkasına ait kusur nedeniyle meydana gelen zararı da tazmin eden inşaat mühendisleri çoğunlukla rücu edecek kimse bulamamışlardır.

Ashında yapı hasarlarında müteselsil sorumluluk hükümlerinin uygulanması yerinde değildir. Çünkü yüksek mahkemenin yerleşmiş içtihatlarına göre bağımsız hareket edenler arasında teselsül ilişkisinin söz konusu olmayacağına hükmedildiği görülmektedir.

Kanaatimizce de, teselsülden bahsetmek için zarara sebebiyet veren fiiller ve failer arasında bir bağ bulunması gereklidir. Hasar gören yapılar açısından, inşa sürecine katılan müteahhit ile proje müellifinin birbirinin kusurundan bağımsız hareket ettiği açıktır. Bu durumdaki müteahhit ve inşaat mühendisinin, biri kollarını tutup, diğeri yumruk atmak suretiyle bir kimseyi darp eden iki kişi gibi birlikte hareket ettiklerini söylemeye imkan yoktur.

Gerçekten, proje müellifi, yapının etüt ve projelerini hazırlayan, yapı müteahhidi ise yapım işini üstlenen kişidir. Dolayısıyla yapı müteahhidi çalışmaya başladığında, proje müellifi üstlendiği işi tamamlamış olmaktadır. Yine müteahhidin elde etmiş olduğu menfaatle, proje hazırlayan inşaat mühendisinin elde ettiği menfaati kıyaslayarak, bu iki kişinin ortaya çıkan zarardan müteselsilen sorumlu tutulmaları hakkaniyet duyguları ile bağdaşmaz.

Sonuç olarak, yapı hasarları nedeniyle meydana gelen zararlarda, yapının inşası sürecine katılan inşaat mühendisinin kusur oranı ne olursa olsun, zarar görene karşı ortaya çıkan hasarın tamamından sorumlu tutulması doğru değildir.

Kanaatimizce, yapının inşası aşamasında gerek müteahhit ile proje müellifinin birbirinin kusurundan bağımsız hareket etmesi, üstlendikleri işleri dahi farklı zamanlarda gerçekleştirmeleri, gerekse elde ettikleri menfaatlerin birbirinden aşırı derecede farklı olması, nedeniyle sadece kendi kusurları oranında sorumlu olmaları gereklidir.